

ЧЕБОТАРЕВА І. Г. Подолання психологічних проблем як умова формування мовної компетенції студентів технічного вузу.

У статті дається аналіз психологічних проблем в процесі навчання іноземної мови в технічному вузі, аналізуються причини їх виникнення. Розглядається важливість подолання мовного бар'єру як умови формування мовної компетенції майбутнього фахівця.

Ключові слова: іноземна мова, комунікативно-орієнтоване навчання, мовний бар'єр, мовна компетенція.

СНЕВОТАРІОВА І. Г. Overcoming the psychological problems as a condition of forming language competence of technical college students.

This article provides an analysis of psychological problems in the process of learning a foreign language in a technical college, it analyzes their causes. The importance of overcoming the language barrier as a condition of linguistic competence formation of a future specialist is discussed.

Keywords: foreign language, communicative-oriented teaching, language barrier, language competence.

УДК 378.091.12.011.3.-051 :62/65

Шамчук М. Ю.

РОЛЬ І МІСЦЕ ЗНАНЬ З ОСНОВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто роль і місце знань з основ підприємництва в системі фахової підготовки майбутніх учителів технологій. Проаналізовано змістове наповнення економічного блоку дисциплін у навчальному плані підготовки бакалаврів 6.010103 "Технологічна освіта". Представлена трьохрівнева система підготовки майбутніх учителів технологій до оволодіння фахової компетентності з основ підприємництва. Запропонована схема етапів формування економічної підготовки майбутнього вчителя технологій.

Ключові слова: компетентність, основи підприємництва, фахова підготовка, вчитель технологій, технологічна освіта.

Сучасна ринкова економіка висуває перед суспільством завдання виховання активної особистості, яка має знання в економічній сфері, яка прагне до цілеспрямованої реалізації своїх можливостей. У зв'язку з цим зростає потреба держави у вирішенні проблеми економічної освіти, формування підприємливого, освіченого, морального громадянина, здатного здійснювати раціональний вибір, нести відповідальність за власну діяльність та соціально-економічне майбутнє країни.

Модернізація підготовки вчителя технологій є невід'ємною складовою реформи системи вищої педагогічної освіти країни. Чітким орієнтиром має стати Державний стандарт освітньої галузі "Технологія" [1], головна мета якого полягає у формуванні технічно й технологічно освіченої особистості,

підготовленої до життя й активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного виробництва, життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення домашнього господарства і сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури, забезпеченні умов для їх професійного самовизначення, виробленні в учнів навичок творчої діяльності, вихованні культури праці, здійсненні допрофесійної та професійної підготовки з урахуванням індивідуальних можливостей учнів.

Наукові дослідження, які відносяться до економічного виховання та економічної освіти і підготовки молоді до ринкової економіки обґрунтували в працях відомі вітчизняні вчені: В. Андрущенко, В. Бондар, О. Падалка, В. Бутенко, В. Брюховецький, А. Гуржій, С. Гончаренко, В. Кремень, Є. Кулик, О. Мороз, М. Мальській, В. Олійник, М. Шкіль, О. Шпак.

Вчені О. Вачевський, А. Вихрущ, В. Мадзігон, А. Нісімчук, І. Прокопенко, Д. Тхоржевський, М. Ярмаченко та інші розробили нові підходи до організації економічної освіти і виховання учнівської молоді через систему трудової підготовки.

Деякі аспекти підготовки молоді до підприємницької діяльності висвітлені в змістовних працях С. Мельников, Р. Пустовійт, О. Тополь та інших науковцях.

Метою статті є визначення ролі і місця знань з основ підприємництва в системі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Економічні знання є невід'ємною складовою світогляду кожної людини. Певний рівень економічних знань, якими має володіти кожна людина, сприяє здійсненню економічно обґрунтованої практичної діяльності, вмінню осмислити безліч економічних подій, фактів, здатності приймати економічно грамотні рішення. Відомі педагоги неодноразово акцентували свою увагу на необхідності підготовки підростаючого покоління до участі в економічному житті суспільства.

К. Д. Ушинський у відомій праці “Про камеральну освіту”, зокрема наголошував, що наш вік вже давно звинувачують в індустріалізмі, але давно вже зрозуміли і абсурдність цих звинувачень. У світі науки представником цього напрямку, на його думку, повинна бути наука господарювання, а освіта молоді повинна теж змінюватися у цьому напрямку. К. Д. Ушинський пропонував шляхи оволодіння наукою господарювання, яка дозволить навіть звичайній людині піднятися на таку висоту, з якої раніше одні генії визначали господарські потреби народу і можливості їх задоволення [5, с. 23].

Економічне виховання молоді через працю висвітлював П. П. Болонський у своїй праці “Трудова школа”. Він писав, “що в індустріальному (слід розуміти економічному) вихованні найважливіший момент – це його організація, коли підлітки самі дістають будівельні

матеріали, самі будують, заводять потім інвентар, складають мережу, доглядають за птахами, тваринами, роблять ремонт, закупають і продають продукти, проводять культурне дозвілля і розваги". Відомий педагог науково обґрунтував розвиток особистості через систему трудових операцій, роль і місце розумового виховання в системі трудової діяльності [5, с. 25].

Спираючись на науковий і практичний досвід своїх попередників, А. Макаренко на основі аналізу і педагогічного передбачення розвинув і збагатив зміст економічної освіти і виховання учнів. Важливим аспектом економічного виховання Антон Семенович вважав вироблення у молоді дбайливого ставлення до природи, прагнення примножувати її багатства [5, с. 27].

Сьогодні гостро постала проблема у належній економічній підготовці студентів – не економічних напрямів підготовки. Орієнтуючись на європейські стандарти, українська двохступенева система вищої освіти "бакалавр-магістр" повинна при підготовці бакалаврів більше уваги приділити практичним навичкам, а при підготовці магістрів – забезпечити нерозривний зв'язок з наукою.

Завдання майбутнього вчителя технологій полягає в реалізації освітньої галузі "Технологія", програма якої дозволяє не тільки реалізувати процес придбання спеціальних знань, умінь і навичок, так званий "вчитися робити", але і забезпечує розвиток здібностей "вчитися знати", "вчитися розуміти", "вчитися пізнавати", формує зовнішнє соціальний простір, в якому розвивається важливий аспект ділової особистості "вчитися жити", вчитися бути" [2].

Сучасний підприємець – не "вільний гравець" у сфері бізнесу. Його кроки, мотиви поведінки, спосіб дії несуть відбиток соціально-культурних та економічних національних умов, які існують в даній країні. В основі діяльності людини в умовах ринку має бути економічна свобода та самостійність у прийнятті рішень. Підприємництво як вид діяльності надає можливість здобути матеріальну та моральну незалежність від держави. Вона є неодмінною умовою самореалізації особистості, її свободи [4, с. 27].

Практичні знання з економіки лежать в основі підприємництва. Підприємницька освіта дасть змогу молодим спеціалістам оволодіти необхідним обсягом практичних навичок введення бізнесу, планування комплексу практичних дій, формування моделей індивідуального бізнес-проекту, нагромадження законів підприємницької діяльності.

Формування компетентності з основ підприємництва у майбутніх учителів технологій можлива лише через призму компетентного підходу. Орієнтація змісту освіти на компетентнісний підхід дозволяє пов'язати процес навчання з потребами часу та суспільства, дати молоді можливість

для самореалізації на ринку праці та в суспільних процесах. Оскільки будь яка компетентність, в тому числі й економічна, є поліутворенням, то вона, на думку дослідників компетентнісного підходу (Г. Гревцевої, Т. Міроненко, Л. Хоружої [3]), має формуватись поетапно.

Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів 6.010103 “Технологічна освіта” економічна підготовка майбутніх вчителів технологій здійснюється на трьох рівнях (рис. 1).

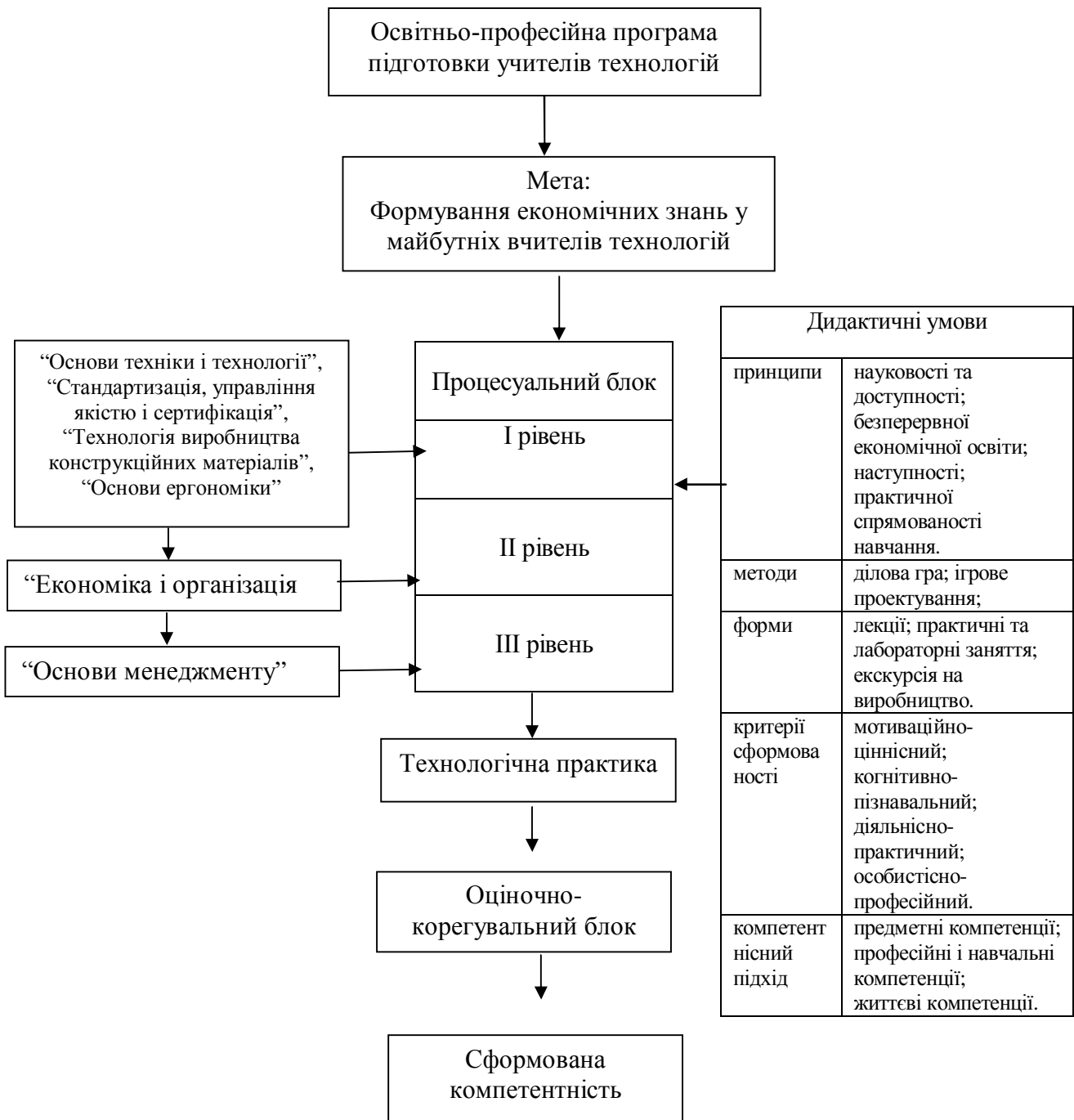

Рис. 1. Схема етапів формування економічної підготовки майбутніх вчителів технологій

Перший (початковий) рівень характеризує вивчення техніко-технологічних дисциплін, де розглядається проблематика пов'язана з економічною доцільністю: виробництво, фактори виробництва, структурні елементи виробництва; фактори, що впливають на рівень розвитку продуктивних сил суспільства; праця; предмети та засоби праці; якість продукції; собівартість; економічна ефективність виробництва.

А також вивчаються фактори економії трудових ресурсів: економія робочого часу; раціональне розміщення технологічного устаткування, інструментів, дотримання чистоти та порядку на робочому місці; фактори підвищення продуктивності праці: планування роботи, визначення раціональної послідовності виготовлення та складання об'єкта праці.

До таких дисциплін належать: "Основи техніки і технології", "Стандартизація, управління якістю і сертифікація", "Технологія виробництва конструкційних матеріалів", "Основи ергономіки".

Другий рівень – базовий, представлений вивченням навчальної дисципліни "Економіка і організація виробництва". Метою якої є сформулювати у студентів цілісне уявлення про народне господарство, його галузі, виробництво, основну ланку господарювання – підприємство, а також окремих елементів виробництва : капітал, управління, фонди, праця та інше.

На вивчення дисципліни "Економіка і організація виробництва" відведено два кредити. Відповідно до змістовного наповнення розглянемо основні теми, які формують фахову компетентність з основ підприємництва майбутніх вчителів технологій.

Перший модуль "Структура і основні форми організації процесу виробництва. Методи організації виробництва" включає в себе наступні теми :

Тема "Організаційні основи виробництва" розкриває сутність і принципи виробництва. Основними економічними поняттями даної теми є форми організації виробництва: концентрація, комбінування, спеціалізація, кооперування виробництва.

Наступна тема "Підприємство як основна ланка процесу виробництва" передбачає висвітлення поняття підприємства. Студенти вивчають:

- цілі і основні напрямки діяльності підприємств;
 - правові основи організації і функціонування підприємств в сучасній економіці;
 - види підприємств;
 - класифікація і структура підприємств;
 - сучасні форми об'єднання підприємств та організацій, їх структури.
- Мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

У темі "Виробничий процес та його організація" розглядається основа організації виробництва – виробничий процес, його склад і організацію.

Вивчаються виробничі цикли, їх структура та тривалість.

Заключною темою цього модуля є тема “Методи організації виробництва”, яка характеризує організацію виробництва непотоковими методами. Також розкривається сутність потокового виробництва та класифікація поточкових ліній, організація та основні розрахунки поточкових ліній, організація автоматизованого виробництва.

Другий модуль “Основи теорії управління виробництвом. Наукова організація праці та оплата праці. Конкурентоспроможність продукції” включає наступні теми:

Тема “Основи теорії управління виробництвом” розкриває сутність поняття управління, сучасні принципи управління виробництвом, організаційні структури управління підприємством. Детально вивчаються типи структур управління: лінійна, лінійно-штабна, функціональна, дивізіональна, матрична, множинна. Аналізуються шляхи вдосконалення управління підприємством.

Наступна тема “Трудові ресурси та їх використання в процесі виробництва, їх склад і структура” розкриває структуру та сутність питань щодо промислово-виробничого та невиробничого персоналу. Студенти вивчають професійно-кваліфікаційний склад і функціональну структуру трудових ресурсів, класифікацію персоналу підприємства. Характеризують сучасну систему підготовки кадрів в Україні. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання.

У темі “Наукова організація праці та оплата праці” розкривається суть і зміст наукової організації праці. Розробка і впровадження раціональних форм розподілу і кооперації праці. Акцентується увага на вивченні поняття і видів заробітної плати. Функції і шляхи росту заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Планування фонду оплати праці на підприємстві.

Тема “Ефективність виробництва. Конкурентоспроможність продукції” присвячена наступним економічним категоріям: собівартість, прибуток, рентабельність, конкурентоспроможність. Вивчається система якості продукції та організація її контролю. Сертифікація продукції та атестація виробництва. Ціни на продукцію промисловості. Елементи і структура цін.

Змістовне наповнення навчальної дисципліни “Економіка і організація виробництва” є фундаментом базових знань з основ підприємництва для майбутніх вчителів технологій. Проте для більш ґрунтовнішої підготовки з основ підприємництва доцільно додати до змісту навчальної дисципліни наступну тему:

– “Приватна власність і її вплив на розвиток підприємництва в Україні”, де розкривається найважливіша економічна категорія – власність. Описуються проблеми власності у підприємницькій діяльності, та їх вплив на підприємництво в Україні

Третій – вищий (креативний) рівень представляє поглиблене вивчення у форматі за вибором студента навчальної дисципліни “Основи менеджменту”, на яку відводиться два кредити. Метою цієї дисципліни є набуття студентами знань основних положень теорії менеджменту та вмінь практичного застосування їх в майбутній педагогічній діяльності і, можливо, у бізнесі; ознайомлення з теоріями організації і управління з метою їх використання в менеджменті малого бізнесу; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, обґрунтування і прийняття ефективних управлінських рішень з економічних питань.

Перший модуль “Теоретичні основи менеджменту” вивчає суть, зміст менеджменту та управління; основні поняття і категорії менеджменту як науки; існуючі школи наукового управління; основні вимоги до особистості сучасного менеджера.

Другий модуль “Функції та ефективність менеджменту” розкриває суть управлінської діяльності через призму основних функцій менеджменту: планування, організація, мотивація та контроль.

Зміст курсу поділений на дві логічно завершені частини – модулі, що значно сприяє кращому вивченню студентами запропонованого матеріалу та полегшує оцінювання їх знань.

Якщо реалізується така підготовка, то є певний обсяг знань, що дозволяє їх успішно заключити і закріпити у процесі проходження технологічної практики. Вона є важливою формою навчання студента, яка покликана сформувати в майбутнього бакалавра професійне вміння та навички самостійно вирішувати виробничі питання, повніше розкрити індивідуальні здібності студента, виховати потребу поповнювати свої знання та творчо їх використовувати. Загальна кількість годин технологічної практики традиційно становить 216 год.

Висновки. Для досягнення успіху на шляху формування фахової компетенції з основ підприємництва майбутніми вчителями технологій доцільно використовувати трьорівневу систему підготовки, яка має забезпечувати оволодіння студентами економічних знань та вмінням застосовувати їх на практиці.

Використана література:

1. Державний стандарт освітньої галузі “Технологія” // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 1. – С. 3-6.
2. Мироненко И. В. Проблема подготовки будущего учителя технологии и предпринимательства в условиях модернизации современного педагогического образования / И. В. Мироненко // Актуальные проблемы педагогики и психологии: материалы Международной заочной научно-практической конференции. – Ч. I. – Новосибирск: ИЗД. “Сибирская ассоциация консультантов”, 2011. – 112 с.
3. Хоружа Л. Л. Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї / Л. Л. Хоружа // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: зб. наук. праць / редкол.: І. Д. Бех, З. Ф. Сівєрс, Е. В. Белкіна та ін. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2007. – № 7. – 202 с.

4. Шпак О. Т. Економічне виховання учнівської молоді: теорія і практика : навчально-методичний посібник / Шпак О. Т., Баб'як М. М., Падалка О. С., Пешенкова Л. А., Терес В. І. – Дрогобич : Вимір, 2009. – 532 с.
5. Падалка О. С. Дидактико-методичні основи формування економічної компетентності : навч. посібник / О. С. Падалка, О. Т. Шпак, В. В. Приступа ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 240 с.

References :

1. Derzhavnyi standart osvithoi haluzi "Tekhnolohiia" // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2003. – № 1. – S. 3-6.
2. Mironenko I. V. Problema podgotovki budushchego uchitelya tekhnologii i predprinimatelstva v usloviyakh modernizatsii sovremennogo pedagogicheskogo obrazovaniya / I. V. Mironenko // Aktualnye problemy pedagogiki i psikhologii : materialy Mezhdunarodnoy zaochnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii. – Ch. I. – Novosibirsk : IZD. "Sibirskaya assotsiatsiya konsultantov", 2011. – 112 s.
3. Khoruzha L. L. Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: retrospektyvnyi pohliad na rozvytok idei / L. L. Khorunzha // Pedagogichna osvita : teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedagogika : zb. nauk. prats / redkol. : I. D. Bekh, Z. F. Sivers, E. V. Bielkina ta in. – K. : KMPU imeni B. D. Hrinchenka, 2007. – № 7. – 202 s.
4. Shpak O. T. Ekonomichne vykhovannia uchnivskoi molodi: teoriia i praktyka : navchalno-metodychnyi posibnyk / Shpak O. T., Babiak M. M., Padalka O. S., Peshenkova L. A., Teres V. I. – Drohobych : Vymir, 2009. – 532 s.
5. Padalka O. S. Dydaktyko-metodychni osnovy formuvannia ekonomichnoi kompetentnosti : navch. posibnyk / O. S. Padalka, O. T. Shpak, V. V. Prystupa ; Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. – K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2011. – 240 s.

ШАМЧУК М. Ю. Роль и место знаний с основ предпринимательства в системе профессиональной подготовки учителя технологий.

В статье рассматривается роль и место знаний по основам предпринимательства в системе профессиональной подготовки будущих учителей технологий. Проанализировано содержательное наполнение экономического блока дисциплин в учебном плане подготовки бакалавров 6.010103 "Технологическое образование". Представлена трехуровневая система подготовки будущих учителей технологий к овладению профессиональной компетентности по основам предпринимательства. Предложенная схема этапов формирования экономической подготовки будущего учителя технологии.

Ключевые слова: *компетентность, основы предпринимательства, профессиональная подготовка, учитель технологий, технологическое образование.*

SHAMCHUK M. YU. A role and place of knowledges is from bases of enterprise in the system of professional preparation of teachers of technologies.

The article describes the role and place of knowledge on entrepreneurship in the system of professional training of future teachers of technology. Analyzed semantic filling of economic bloc of disciplines in the curriculum for Bachelor 6.010103 "Technological education". The three-level system of preparation of future teachers of technologies is presented to the capture of professional competence from bases of enterprise. The proposed scheme stages of forming economic training future teachers of technology.

Keywords: *competence, entrepreneurial foundations, professional training, teacher technology, technology education.*